

Programa Grup Tutories (1996-1997)

Teoria de la Comunicació Social (Polítiques de Comunicació)

Secció: Periodisme

Curs: cinquè

Denominació oficial de l'assignatura: Teoria de la Comunicació Social (Polítiques de Comunicació)

Codi:

Professor(s) responsable(s): Miquel de Moragas Spà

Objectius

Especialització en matèria de polítiques de comunicació, amb especial referència a Europa, a la planificació pública de l'activitat comunicativa, a l'economia política de la comunicació, a les polítiques culturals i a les polítiques de telecomunicacions.

D'acord amb les condicions pròpies del sistema de comunicació a Catalunya, el programa fa èmfasi en la creació de nous espais de comunicació, en la relació entre identitat cultural i espais de comunicació, en el desenvolupament de la comunicació local i regional i en els aspectes lingüístics de la comunicació de masses.

Temari de l'assignatura

I. Polítiques de comunicació. Definicions, teories, conceptes

- I.1. Evolució històrica del concepte de Polítiques de Comunicació i del debat sobre el Nou Ordre Internacional de la Informació i la Comunicació.
- I.2. Abast del concepte de Polítiques Nacionals de Comunicació (PNC).
  - I.2.1. Els actors.
  - I.2.2. Les aplicacions.
- I.3. El debat modern de les polítiques de comunicació.
  - I.3.1. Polítiques de comunicació i polítiques culturals.
  - I.3.2. Centralitat del debat àudio-visual.
  - I.3.3. Incidència de les polítiques de telecomunicacions.
  - I.3.4. Nous desequilibris, cooperació, reivindicacions d'identitat, desenvolupament.
- I.4. Les teories sobre la societat postindustrial i de la informació.
  - I.4.1. Els primers informes de prospectiva: Jacudi, Nora-Minc, Castells...
  - I.4.2. El debat actual sobre les "autopistes de la informació".
  - I.4.3. El Llibre Blanc Creixement, competitivitat i ocupació de la Comissió Europea. Idees sobre la societat de la informació.

1.4.4. Les noves tecnologies (telecomunicacions, informàtica) i la transformació dels mitjans de comunicació.

1.4.5. Tecnologies de la informació i espais de comunicació. Les noves formes de comunicació transestatal, estatal, regional i local.

II. Les polítiques de comunicació a Catalunya, Espanya i Europa

II.1. Les polítiques de comunicació a Espanya i a Catalunya.

II.1.1. La premsa i les polítiques de comunicació: règim liberal, responsabilitats i ajuts a la premsa.

II.1.2. El model televisiu a Espanya: televisió pública-televisió privada; les televisions autonòmiques; les televisions locals; la televisió per cable i per satèl.lit.

II.1.3. L'experiència de Catalunya: Estatut d'Autonomia. Possibilitats i limitacions.

II.2. Polítiques comparades de comunicació a Europa

II.2.1. Les institucions europees i les polítiques de comunicació. La Unió Europea i el Consell d'Europa.

II.2.2. La política àudio-visual de la Unió Europea: Llibre Verd, Directiva Televisió sense Fronteres, Programa MEDIA, recomanacions i resolucions.

II.2.3. Les polítiques de comunicació als diversos estats d'Europa.

II.2.4. Les polítiques comunicatives i les regions i nacionalitats d'Europa.

II.2.5. Influència internacional dels països hegemònics.

II.2.5.1. Polítiques de comunicació als EUA.

II.2.5.2. Polítiques de comunicació al Japó.

II.2.5.3. PNC, desenvolupament i dependència: les particularitats d'Amèrica Llatina.

III. Polítiques de regulació i de planificació de les telecomunicacions

III.1 Les noves xarxes de comunicació. Problemes tècnics, problemes jurídics i polítics.

III.2. Incidència de la política de R+D a les polítiques de comunicació.

III.3. La política de telecomunicacions a Europa: llibres verds, directives, recomanacions.

III.3. L'experiència dels USA i el Japó.

IV. Polítiques de telecomunicació a Espanya i Catalunya

IV.1. La Llei d'Ordenació de les Telecomunicacions de 1987 (LOT).

IV.2. El paper dels operadors de telecomunicacions. El cas de Telefònica.

IV.3. Els projectes del "Plan Nacional de Telecomunicaciones" de 1995 i 1996.

IV.4. Prospectiva: telecomunicacions i desenvolupament regional.

Bibliografia bàsica

Primera part. Polítiques de comunicació. Definicions, teories, conceptes

- Cuilenburg, J. i P. Slaa, (1993): "From media policy towards a National Communication Policy: broadening the scope", dins de *European Journal of Communication*, vol. 8, 149-176.
- Gifreu, J. (1987): *El debate internacional de la comunicació*. Barcelona: Ariel.
- Gifreu, J. (1993): *Estructura general de la comunicació pública*. Barcelona: Pòrtic.
- McBride, S. (1981): *Voces múltiples, un sólo mundo*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica.
- Moragas, M. (1988): *Espais de comunicació*. Barcelona: Edicions 62.
- Moragas, M. (1990): "Delante de los negocios, detrás de los acontecimientos. Nuevos problemas de la sociología de la comunicación de masas en España (1986-1990)", dins de *Telos*, 22. Madrid: Fundesco.
- Murciano, M. (1993): *Estructura y dinámica de la comunicación internacional*. Barcelona: Bosch.
- Murciano, M. (1994): "Lo global y lo local en las estructuras de comunicación internacionales", dins de *Telos*, 37. Madrid: Fundesco.
- Murciano, M. (coord.) (1987): "Aspectes de la comunicació internacional", dossier monogràfic de la revista *Anàlisi. Quaderns de comunicació i cultura*, 10/11. Bellaterra: Departament de Periodisme de la Facultat de Ciències de la Informació.

Segona part: Polítiques de comunicació a Espanya i Europa

- Blumler, J. G. i M. Gurevitch (1995): *The crisis of public communication*. Londres: Routledge.
- Boletín Oficial del Estado (1995): *Legislación de medios de comunicación social*. Madrid: BOE.
- Carreras Serra, Lluís de (1996): *Règim jurídic de la informació. Periodistes i mitjans de comunicació*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació.
- Comissió Europea (1994): *Libro verde. Opciones estratégicas para el refuerzo de la industria de programas en el contexto de la política audiovisual de la Unión Europea*. Luxemburg: Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees.
- Corbella, Joan M. (1991): *La comunicació social a Catalunya, 1981-1991: una dècada de canvis*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació.
- Corominas, M. i B. López (1994): "Espanya: les contradiccions del model autonòmic", dins de *Anàlisi*, 7 (desembre). Universitat Autònoma de Barcelona.
- Dibie, Jean Noël (1993): *Aid for cinematographic and audio-visual production in Europe*. Londres: John Libbey.
- Fox, E. (1989): *Comunicación política y sociedad en América Latina*. Barcelona: Gustavo Gili.
- Funesco (1996): *Comunicación social 1996/ tendencias*. Madrid: Fundesco.
- Godoy García, Antonio (1995): *El derecho de la televisión sin fronteras*. Alacant: Aguaclara.

- González Ballesteros, T. et al. (1991): *Legislación informativa: código general. Legislación española y comunitaria*. Madrid: Colex.
- Laguna de Paz, José Carlos (1995): *Régimen jurídico de la televisión privada*. Madrid: Marcial Pons.
- MAP (1993): *Régimen de distribución de competencias entre el Estado y las Comunidades Autónomas. Telecomunicaciones y medios de comunicación social*. Madrid: Ministerio de Administraciones Públicas.
- Mateo, Rosario de (1991): *Els ajuts de l'estat a la premsa a l'Europa occidental*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació.
- Moragas, M. i B. López (1996): Dossier documental "La política de comunicació europea". Fotocòpies per als alumnes de Ciències de la Comunicació. Curs 1996-1997.
- Moragas, M. i B. López (1996): Dossier documental "La política de televisió a Espanya". Fotocòpies per als alumnes de Ciències de la Comunicació. Curs 1995-1996.
- Moragas, M. i Garitaonandía, C. (eds.) (1994): "La televisió a les regions, nacionalitats i petits països de la Unió Europea", dossier monogràfic de la revista *Anàlisi. Quaderns de Comunicació i Cultura*. Bellaterra: Departament de Periodisme de la Facultat de Ciències de la Comunicació.
- Richeri, G. (1994): *La televisión en transición. Análisis del audiovisual como empresa de comunicación*. Barcelona: Bosch.
- Ripol, Santiago (1995): *Las libertades de información en Europa: la actividad del Consejo de Europa*. Madrid: Tecnos.
- Senado Español (1995): "Informe de la Comisión especial sobre contenidos televisivos del Senado", dins de *Boletín Oficial de las Cortes Generales. Boletín General* n. 262. Madrid.

Tercera i quarta parts: Societat de la informació i polítiques de telecomunicacions

- Bettetini, G. i F. Colombo (1995): *Las nuevas tecnologías de comunicación*. Madrid: Paidós.
- Comissió Europea (1993): *Libro blanco crecimiento, competitividad y empleo. Retos y pistas para entrar en el siglo XXI*. Luxemburg: Oficina de Publicacions Oficials de les Comunitats Europees.
- Diversos (1995): *European telecommunications directory*. Bristol: Dominion Marketing Limited.
- Flichy, P. (1993): *Una historia de la comunicación moderna*. Barcelona: Gustavo Gili.
- Fundesco (1994): *Telecomunicaciones 1994 / Tendencias*. Madrid: Fundesco.
- Grup d'Alt Nivell sobre la Societat de la Informació (1994): *Europa y la sociedad global de la información. Recomendaciones al Consejo Europeo*. Brussel·les: Comissió Europea.
- Ministerio de Obras Públicas, Transportes y Medio Ambiente (1993): *La liberalización de las telecomunicaciones en España*. Madrid: MOPTMA.

Moragas, M. i B. López (1996): Dossier documental "La política de telecomunicacions a Espanya i a Europa". Fotocòpies per als alumnes de Ciències de la Comunicació. Curs 1996-1997.

Terceiro, J. (1996): *La sociedad digital*. Madrid.

Organització del curs

Els alumnes hauran d'assistir a les següents reunions de coordinació:

14 de novembre a les 18 h 30

19 de desembre a les 18 h 30

(Lloc: sala de juntes del Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació. Les reunions del segon semestre s'anunciaran el dia 19 de desembre)

Sistema d'avaluació

Examen

Es realitzarà un examen final (juny). Els alumnes suspesos/no presentats a la convocatòria de juny podran presentar-se a la de setembre.

Treball

És condició indispensable per a l'aprovació de l'assignatura l'elaboració d'un treball de caràcter monogràfic, d'acord amb els criteris i condicions següents:

1. Condicions tècniques i calendari per a la realització del treball

- Cal presentar un primer projecte de treball abans del dia 19 de desembre de 1996.
- Cal tenir el vist-i-plau del professor sobre aquest projecte abans del dia 15 de febrer de 1997.
- Els alumnes que no compleixin amb aquestes condicions no podran presentar el seu treball fins a la convocatòria de setembre. Per poder presentar el treball a la convocatòria de setembre s'haurà d'haver obtingut el vist-i-plau del professor sobre el correponent projecte abans del dia 30 de maig de 1997.
- Els projectes de treball (i posteriors revisions) es presentaran al professor en un document que inclourà els següents punts:

Nom:

Proposta de projecte n.:

Data:

Títol provisional del treball:

Índex provisional del contingut:

Bibliografia bàsica:

Altres fonts d'informació disponibles:

- El projecte ha de rebre obligatòriament el vist-i-plau del professor.
- Per facilitar les tasques de correcció, revisió i ampliació, el projecte i el treball es realitzaran amb un processador de textos informàtic. No s'acceptarà cap document fet a mà o a màquina, sense expressa autorització del professor.
- El treball tindrà una extensió màxima de 50 pàgines i mínima de 30 pàgines a doble espai, sense comptar els annexos documentals.
- Els terminis per a la presentació dels treballs queda establert com segueix:
Convocatòria de juny: un mes abans de la data oficial de la convocatòria.
Convocatòria de setembre: el dia que tingui lloc l'examen.
No s'acceptarà cap treball presentat fora de termini, excepte en els casos justificats i prèviament pactats amb el professor.
- Es considerarà qüestió fonamental per a l'aprovació del treball la citació correcta i detallada de les fonts utilitzades en forma de notes a peu de plana o de notes internes del text, amb indicació d'autor, obra, editorial, pàgina i any de la publicació o document utilitzat.
- Tret dels casos excepcionals (teories, història) la bibliografia utilitzada haurà de tenir una antiguitat màxima de 7 anys (1991).
- S'acceptarà la presentació de treballs a la convocatòria de setembre en el cas d'alumnes que hagin superat l'examen al juny, però en aquest cas la nota final constarà a la convocatòria de setembre.

2. Criteris per a la concepció del treball

- Els treballs desenvoluparan els temes "des del més universal i general cap al més particular". Per exemple, un treball sobre el satèl.lit Hispasat tindria les següents parts:

Introducció: delimitació de l'objecte d'estudi, justificació, objectius, metodologia.

Els satèl.lits artificials com a tecnologia de comunicació. Evolució i situació actual.

Els satèl.lits de comunicació al món i a Europa.

El cas Hispasat: història, naturalesa empresarial, tecnologia, regulació, usos...

Conclusions.

Bibliografia i documentació.

- La qüestió de les fonts informatives és d'especial importància. S'optarà, amb preferència, per les fonts documentals escrites (per ordre d'importància: llibres, premsa especialitzada, premsa generalista, documents diversos). La utilització de fonts no escrites o la realització de treballs de camp s'aplicarà tan sols a la part més concreta o empírica del treball (la que es correspondria amb la part final del mateix).

3. Temàtica dels treballs

Els treballs no es referiran a qualsevol tema de comunicació, sinó que s'hauran de referir a temes clau del programa dins d'alguna de les següents àrees temàtiques:

1. Polítiques de comunicació a Catalunya

Per exemple: televisió local a Barcelona; televisió local a Catalunya (i anàlisi d'algun cas concret); polítiques de comunicació de la Generalitat; ràdios municipals; ajuts a la premsa en català; telecomunicacions a Catalunya; política cinematogràfica a Catalunya...

2. Polítiques de comunicació a Espanya

Per exemple: model de televisió a Espanya; televisió per cable a Espanya; televisions autonòmiques (estudi d'un cas concret); la concentració multimèdia a Espanya; legislació sobre telecomunicacions; política cinematogràfica a Espanya...

3. Polítiques de comunicació a Europa

Per exemple: Televisió pública al Regne Unit; política àudio-visual europea; els programes europeus de suport a la indústria àudio-visual; política cultural del Consell d'Europa; política de R+D de la UE; el debat sobre concentració i pluralisme; el cinema a Europa; model àudio-visual francès; televisió i regions a Gran Bretanya...

4. Tecnologies avançades i comunicació

Per exemple: el satèl·lit Hispasat; televisió per cable als Estats Units; el Videotext a Espanya; teories sobre la societat de la informació; Internet i les "autopistes de la informació"; Telemàtica i societat; Satèl·lits de comunicació; televisió interactiva, Internet...

Reunions de coordinació i informació

Els alumnes hauran d'assistir a les següents reunions de coordinació:

14 de novembre a les 18 h 30

19 de desembre a les 18 h 30

(Lloc: sala de juntes del Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació.

Les reunions del segon semestre s'anunciaran el dia 19 de desembre)

